

medy-ene

JUNAITEN I FOKUS: I utstillingslokalene bak museumsbutikken er Lillesandernes forhold til Junaiten i fokus denne sommeren. FOTO: TORSTEIN ØEN

BADEDRAKT: En av Jackies badedrakter fra 50-tallet ble gitt i gave til Mathilde. Mathilde skal ha vært svært skeptisk til Jacquelines nye mann Aristoteles Onassis. Men etter at hun hadde truffet ham personlig, fant hun ham svært sjarmerende. FOTO: TORSTEIN ØEN

OVER THERE: Skikkelig amerikansk stemning i Lillesand for tiden! Stars and stripes pryder veggene til by- og sjøfartsmuséet. FOTO: TORSTEIN ØEN

Stadig på kjøkkenet Det ble seks år hos Vanderbilt. Og fire hos Andrew Mellon, bankier, kunstsamler og filantrop. I 1948 gikk turen til Joseph og Rose Kennedy. Her skulle Mathilde bli like til Josephs død i 1969. Da var hun selv 76 år gammel, så det var på tide å pensjonere seg! Men tilbake til 1948: Den yngste Kennedyen, Edward, var bare 13 år, Robert var 19 og Harvardstudent, mens John F. var 22 og nylig kommet hjem fra Korea. Alle guttene ble fort flittige kjøkkenskrivere. Rett som det var kom de til Mathilde og tigget kake og slo av en prat. Noe de fortsatte med i alle år. Grensen mellom herskap og tjenere var mer eller mindre utvisket i dette huset, og hjemme hos mor og far insisterte presidenten og hans brødre på å få være gutter fremdeles. Både Robert og John kom hjem så ofte de kunne. Så gikk de ut og inn av kjøkkenet hele dagen, akkurat som smågutter. – Og

jeg for min del, jeg glemte rent at de var voksne og gifte når John tigget en englekake, det var det beste han visste. Med Robert var det sjokolade, fortalte hun. Familien led ikke akkurat av husnød og vekslet mellom vinterhjemmet i Palm Beach i Florida og sommerhjemmet i Hyannis Port i Massachusetts. Og når de flyttet på seg, var de straks ned i kjelleren til den gamle kona som vasket for dem og hilste på. – Vi merket aldri at vi var tjenere, aldri et minutt. Resultatet er at tjenerne blir i Kennedyfamilien i årevis. Arbeidet er hardt. Men disse menneskene utstråler en slags magnetisme. Foreldrene har oppdratt ungene sine til å være åpne og høflige mot alle mennesker og ikke gjøre forskjell på folk, sa Mathilde til ukebladet. Også etter at John F. hadde blitt USAs president, visste han å sette pris på Mathildes kokekunst. Hun var ofte i Det

viten@fvn.no

hvite hus og kokte for ham og familiens venner, og de var perlevenner.

Tragedie Men det var Robert som var hennes spesielle yndling, og mordet på ham i 1968 rammet Mathilde hardt. – Jeg var i New York da det skjedde, og de telegraferte etter meg og ba meg komme i begravelsen, jeg fikk innbydelse til spesialtoget, reservert plass i St. Patrick-kirken og i Arlington, men jeg greide det ikke. Bobby var den jeg likte aller best av dem alle. En vidunderlig mann. Så ærlig. Han sa bestandig sannheten rett fram, selv om han risikerte å skaffe seg uvenner, og det fikk han også. Jack var mer – diplomatisk. Men det var Bobby vi trøstet oss til når noe var galt, fortalte Mathilde. Selv ble hun amerikansk statsborger i 1934. Men hun følte seg hjemme også på Haldal i Vestre Moland. Her bygget hun hus i 1937 og var hjemme på lange ferier. Når hun ankom, møtte hele familien opp på kaia. Og flere ganger måtte en egen lastebil kjøre bak bussen for å få med alle gavene. For i Kennedy-familien brukte man sjelden kjolene mer enn én gang. Da ble de gitt vekk. Flere av dem er å skue på Lillesands museum. Og selve rosinen i pølsen er selvsagt Jackies badedrakt fra 50-tallet!

Tekst: **Jostein Blokhus**
jostein.blokhus@fvn.no - 90870705

FAKTA

Utvandringen til Amerika

- Den norske utvandringen startet fra Stavanger i 1825 med sluppen «Restauration». Totalt var det 52 mennesker om bord. Organisator var den berømte Cleng Peerson.
- Etter hvert som utvandringen tok fart, vokste det opp mange små «norske» samfunn på prærien og i byene. Her snakket man norsk, holdt på norske skikker og kultur, med kirken som et samlingspunkt.
- Av de 900.000 nordmenn som utvandret, var det mellom 20 og 25 prosent som kom tilbake. Noen fant seg ikke til rette, andre var der borte for å tjene raske penger for så å returnere.
- Tallet på norsk-amerikanere som enten er født i Norge eller som har slektslinjer tilbake til utvandrete nordmenn er hele fem millioner.

VERDT Å VITE

Hasj kan føre til trygd og fengsel mener eksperter

Cannabisrøyking kan gi hjerteinfarkt

og gjøre det langt mer sannsynlig at du havner på trygd eller i fengsel. Andre skadelige konsekvenser

er forskerne mer usikre på, skriver forskning.no.

Det feltet der forskerne fant den tydeligste sammenhengen mellom cannabis og skader var på det sosiale plan. Kulturen knyttet til cannabis i Norge er i følge Willy Pedersen, sosiolog ved Universitetet i Oslo, både sterk og skadelig.

VELDIG GRESK: Akropolis, som betyr høyest eller øverst, ligger i Athen. ARKIVFOTO

Når noe er helt gresk for oss

«Dette er helt gresk for meg», sier vi. Og mener med det at det er helt uforståelig. Men hvor stammer uttrykket fra? Det går faktisk helt tilbake til 1000-tallet, da den gresk- og romersk-katolske kirken skilte lag. Latinen ble det sentrale språket ved katedralskolene rundt om i Europa, og når det forekom greske sitater i de latinske lærebøkene, kunne de være forsynt med fotnoter der det stod: «Dette er gresk språk og behøver ikke leses». Gresk var altså allerede i middelalderen i ferd med å bli et uforståelig språk også blant de lærde.

Det er imidlertid slett ikke i alle land man kaller det gresk om man ikke skjønner noe. Tyskerne og islendingene kaller det spansk når de ikke forstår noe. Mens franskmennene og spanjolene kaller det kinesisk. Men hva i all verden sier grekerne selv? Jo, de sier: «Det er helt arabisk for meg!»

Gå og bli smart

Det er ikke bare kroppen din som lider når du sitter stille. Hjernen fungerer også dårligere, skriver forskning.no. Når du sitter stille, blir den elektriske aktiviteten i beinmusklene skrudd av. Energiforbruket synker helt ned til én kalori i minuttet. Enzymer som bryter ned fett, blir redusert med opptil 90 prosent, og etter to timer har det sunne kolesterolet sunket med 20 prosent.

– Det er ikke bare kroppen som sovner når du sitter, hjernen fungerer også mye dårligere. Men når du er i aktivitet og får opp hjertefrekvensen, frigjøres neurotransmittere i hjernen. Disse holder oss våkne og skarpe, sier forsker Mia Keinänen ved Norges idrettshøgskole. Konklusjonen er enkel: Kom deg ut på tur!